

วัดนาพรหม

ชื่อแหล่ง วัดนาพรหม
ที่ตั้ง หมู่ที่ 8 บ้านนาพรหม ตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
เส้นทางเข้าสู่แหล่ง จากจังหวัดเพชรบุรี ไปตามทางหลวงหมายเลข 3177 ประมาณ 8 กิโลเมตร มีทางแยกซ้ายมือ เข้าไปประมาณ 2 กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวา
สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม
สภาพภูมิศาสตร์ ที่ราบ
แหล่งน้ำ

ประวัติ สร้างเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด เป็นเพียงแต่เล่าสืบต่อกันมาว่า เป็นวัดที่มีมาแต่สมัยอยุธยาแต่ยังไม่พบหลักฐานที่พอจะบ่งบอกได้แน่ชัด เท่าที่ปรากฏอุโบสถเก่าและเจดีย์เก่า มีลักษณะเป็นแบบรัตนโกสินทร์

หลักฐานทางด้านโบราณคดี

1. **อุโบสถ** เป็นอาคารทรงไทย ก่ออิฐถือปูน ขนาด 5 ห้อง มีเสาอิงโดยรอบ ไม่มีบัวหัวเสาฐานเก่ามีร่องรอยว่าอ่อนโค้ง แต่ถูกปรับให้เป็นฐานตรง เมื่อมีการซ่อมแซมในสมัยหลัง ฐานศักดิ์ด้านหน้าและหลัง ต่อยื่นเป็นฐานพระและใบเสมา มีมุขโถงทั้งด้านหน้าและหลัง เฉพาะด้านหน้าเสารองรับหลังคาเป็นสายย่อมุมไม้สิบสอง มีบัวหัวเสา ผนังด้านข้างเจาะช่องหน้าต่าง ด้านละ 3 ช่อง ประตูทางเข้าอยู่ทางด้านหน้า 2 ประตู

ภายในอุโบสถ มีภาพจิตรกรรมฝาผนัง เขียนบนผนังเพียง 3 ด้าน คือด้านทิศเหนือ ทิศใต้และทิศตะวันออก ซึ่งเป็นด้านหน้าพระประธาน ส่วนทางด้านทิศตะวันตก หรือด้านหลังพระประธานไม่ได้เขียนภาพไว้ หรืออาจจะยังไม่ได้เขียน เพราะผนังด้านข้างทั้งสองด้าน ยังมีร่องรอยการร่างภาพแล้วยังไม่ได้ลงสี สีที่ใช้เขียนภาพเป็นสีฝุ่นผสมขาว มีสีดินแดง เขียว เหลือง คราม น้ำเงิน น้ำตาลและดำ ที่แปลกคือ ใช้สีส้มและสีน้ำตาล ซึ่งใช้กันไม่มากนักในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนัง

ผนังด้านหน้าพระประธานเขียนภาพชุดมารผจญ ภาพมารตอนบนเขียนเป็นภาพยักษ์ มีช้างราชสีห์ คชสีห์ ภาพมารแถวล่าง เขียนเป็นภาพฝรั่งต่างชาติ ชี่เสื่อ ชี่วีว ภาพตอนบน เขียนภาพเทวดาและภาพดอกไม้ร่วง

ผนังด้านทิศเหนือ เขียนภาพอดีตพุทธเจ้า 4 องค์ มืออดีตพระอัครสาวก นั่งประนมหัตถ์ข้างละองค์เขียนยังไม่แล้วเสร็จ องค์ทางด้านหน้าอุโบสถเป็นภาพร่างยังไม่ได้ลงสี ส่วนองค์มุมด้านที่อยู่ใกล้พระประธาน ยังไม่ได้เขียนองค์พระพุทธรูป แต่เขียนพระสาวกไว้ 1 องค์

ผนังด้านทิศใต้ เขียนภาพแบบเดียวกับทางด้านทิศเหนือ เขียนภาพเสร็จโดยตลอดเป็นห้อง ๆ เรียงต่อกัน มีฉัตรสามชั้นปักกันอยู่ระหว่างห้อง ตอนบนของผนังเขียนภาพดอกไม้ร่วง ภาพอดีตพุทธเจ้าประทับนั่งสมาธิอยู่บนฐานปัทม์ มีผ้าทิพย์ทอดยาวลงมาเป็นภาพดอกบัวกลีบซ้อนเรียงกันอย่างมีระเบียบ ด้านหลังพระพุทธรูปเป็นซุ้มเรือนแก้ว ออกเป็นเหลี่ยม เขียนลวดลายและเขียนพุ่มใบโพธิ์ ซ้อนอยู่ข้างหลังอีกชั้นหนึ่ง

ภาพผนังตอนล่างส่วนใหญ่ลบเลือน ความชื้นทำให้ภาพเสียหาย ผนังทางด้านทิศเหนือมีภาพปราสาท ภาพเทวดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ แลเห็นเจดีย์จุฬามณี ทางด้านทิศใต้ ใกล้พระประธานเหลือให้เห็นเพียงตอนเดียว คือภาพต้นมรกตผล เป็นภาพยังไม่ได้ลงสี ที่ได้ต้นมรกตผล มีจารึกตัวเขียนเส้นดำอ่านได้ ความว่า “ร.ศ.120 ยกหอสดมนต์” ซึ่งตรงกับ พ.ศ. 2444 (รัชกาลที่ 5) และ “ร.ศ. 123 ยกหอฟ้า” ตรงกับ พ.ศ. 2447 ภาพจิตรกรรมที่วัดนาพรหมนี้ น่าจะเขียนขึ้นตอนปลายรัชกาลที่ 5

ผนังด้านล่างพระประธาน ไม่มีภาพจิตรกรรม ทางวัดนำผ้าพระบฏ มาแขวนไว้ 3 ผืน ผืนทางด้านใต้เป็นภาพทศชาติก ใช้เส้นโค้งแบ่งภาพ สลับเส้นคู่ขนานกันโดยตลอด ผืนทางด้านทิศเหนือแบ่งภาพออกเป็นคู่ ซ้าย-ขวา ทุกภาพเขียนภาพพระพุทธรูปประทับนั่งใต้ต้นไม้ มีพระสาวกนั่งประนมมืออยู่ทางขวา

ส่วนทางซ้ายเขียนภาพสมณ ซี่ พราหมณ์ รุขเทวดา พระอินทร์ รูปสัตว์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องเรื่องพุทธประวัติ มีอยู่แตกต่างกันไปทุกภาพ ส่วนภาพพระบรมมุนีกลาง เป็นภาพพุทธประวัติ

อุโบสถเคยซ่อมแซม เมื่อ พ.ศ. 2462 และ พ.ศ. 2500 (เปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาจากกระเบื้องกาบกล้วย เป็นกระเบื้องหางมน

2. **วิหาร** เล่ากันว่าวิหารหลังนี้เดิมเป็นอุโบสถ เป็นอาคารทรงไทย ก่ออิฐถือปูน ผนังด้านข้างเจาะหน้าต่างด้านละ 2 บาน ผนังด้านหน้าเจาะประตู 2 บาน ปูนฉาบผนังตอนล่างหลุดล่วงไปแล้ว หลังคาลาดสองชั้น ไม่มีช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์

3. **พระปราสาท** ตั้งอยู่หน้าอุโบสถ มีจารึก ระบุ พ.ศ. 2479 เป็นปราสาทย่อมุมไม้สิบสอง ที่เรือนธาตุมีซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูป ปราสาทประดับด้วยลวดลายปูนปั้น

4. **เจดีย์ราย** มี 4 องค์ องค์ใหญ่ตั้งอยู่หน้าวิหาร เป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง ฐานสูง 7 ชั้น ชั้นล่างสุดเป็นฐานสี่เหลี่ยมมีเจดีย์เล็กอยู่สี่มุม ลักษณะทรวดทรงเช่นเดียวกับเจดีย์ใหญ่ เจดีย์อีก 2 องค์ ขนาดลดหลั่นกัน รูปทรงเช่นเดียวกับเจดีย์องค์ใหญ่ ตั้งเรียงแถวอยู่ทางทิศใต้ค่อนไปทางหลังวิหาร

เจดีย์อีกองค์หนึ่ง ตั้งอยู่หลังวิหาร เป็นเจดีย์ทรงระฆังทาสีแดง ก่ออิฐถือปูน มีโครงสร้างหลักคองเป็นเจดีย์รุ่นหลัง คงสร้างคราวเดียวกับปราสาท

การกำหนดอายุสมัย

รัตนโกสินทร์

การประกาศขึ้นทะเบียน

ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน

รูปแบบของแหล่งโบราณคดี

วัดในพุทธศาสนา

วันเวลาที่ปฏิบัติงาน

สำรวจ 16 กันยายน 2539 บันทึก 21 กันยายน 2539

ผู้ปฏิบัติงาน

นางสาวพยง วงษ์น้อย

ที่มาของข้อมูล

ภาพประกอบ :

วิหารและพระเจดีย์วัดนาพรม

พระประธานในอุโบสถวัดนาพรม หลังพระประธานมีพระภุ 3 ผืน
เป็นภาพทศชาติกและภาพพุทธประวัติ

ภาพจิตรกรรมฝาผนังด้านหน้าพระประธานเป็นภาพชุกตมารผลญ
ตอนบนเป็นภาพเทวดาและลายดอกไม้ร่วง

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถวัดนาพรม ด้านทิศใต้เป็นภาพพระอติตพุทธเจ้า
และพระสาวก

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถวัดนาพรม ด้านทิศเหนือเป็นภาพพระอติตพุทธเจ้า
แต่บางภาพเป็นภาพร่างลายเส้นในลักษณะที่ยังเขียนไม่เสร็จ

สำนักศิลปากรที่ ๑๒